

De meeste klimaatsceptici reageren steevast verontwaardigd op suggesties dat ze in feite politiek gemotiveerd zijn. Ze hangen liever de wetenschapper uit. Het wordt tijd dat ze daarmee ophouden, en dat eindelijk wordt erkend dat het klimaatdossier vooral een politiek dossier is.

Door **Martijn van Calmthout**

Het politieke klimaat

Het was 'allemaal gejojkebrok' en 'huup huup barbatruc' met de cijfers die ons jarenlang bang moesten maken voor het broeikas-effect, zei PVV-backbencher en oud-onderwijzer Richard de Mos eerder deze week aan tafel bij *Pauw & Witteman*. Hij zat tegenover PvdA-er Diederik Samson, ex-Greenpeace en een overtuigd energiebespaarder, en haalde zijn hele populistische mediatraining uit de kast. Grote woorden. Misprijzend achterover leunen. Afkeurend stil spel. Geen ruimte voor anderen's woorden.

Aanleiding, behalve de daags ervoor begonnen VN-klimaatconferentie in Kopenhagen die tot afspraken over klimaatbeheersing moet leiden, was 'Climategate': de onlangs door hackers openbaar gemaakte e-mailwisseling van de klimaatdivisie van de Universiteit van East-Anglia. In die duizenden mails is te lezen hoe klimaatwetenschappers als Phil Jones en Michael Mann bespreken wat ze met lastige informatie en gegevens aanmoeten. 'Ik vernietig nog liever mijn gegevens dan dat ik ze aan de sceptici overhandig', verzucht Jones ergens.

Jones is inmiddels op non-actief gesteld, al heet hij formeel te zijn teruggetreden om het onderzoek naar de uitgelekte e-mails vrij baan te geven. Maar intussen stroomt vooral het universum van de blogs op internet haast over van de triomfantelijke walging: de klimaatdeskundigen hebben echt de kluit belazerd, foute grafieken gemaakt, tegenstanders handig pootje gelicht.

Niet wat de buitenwacht van nette wetenschappers verwacht. Ook klimaatwaarschuw-ers niet trouwens. Die zien, terecht of niet, dat moet nog maar blijken, hun harde bewijzen voor klimaatverandering door menselijk toedoen opeens in de beklagdenbank, samen met de producenten ervan. Jones moet weg, was bijvoorbeeld het verbitterde oordeel van de radicale Britse klimaatactivist en schrijver George Monbiot.

Bottom line van De Mos' televisieoptreden was dat de Nederlandse belastingbetaler kan opdraaien voor de waanideeën van de klimaat-maffia, elitaire academici die zelfs angstvallig stilhouden dat het allang niet meer warmer wordt. Al zeker sinds 1998, wist de voormalige meester uit de Haagse Schilderswijk.

Leugenaars en vervalsers

Voor de beter geïnformeerde televisiekijker waren zijn interventies vooral een bloemlezing uit het rijke en overbekende oeuvre van de klimaatsceptici. Het wordt niet warmer, er is wel meer CO₂, dus kan dat de oorzaak van klimaatverandering niet zijn. De zeespiegel stijgt niet. Al Gore is een leugenaar die in zijn film beweert dat heel Nederland onderloopt. De grafiek van het vroegere klimaat is een vervalsing. En van zure regen hebben we uiteindelijk ook nooit meer iets vernomen. En dat wist de wetenschap ook zo zeker. Nou dan.

Samson deed wat hij kon, relativerde de kritiek, wees op wetenschappelijke feiten, gaf aan dat wetenschappers ook maar mensen zijn en soms rare sprongen maken, maar dat nergens in de literatuur aantoonbaar vals is gespeeld.

Samson wees er, dat was van zijn kant weer heel handig, ook op dat er behalve de zorgen om het klimaat nog wel een reden is om energie te besparen: fossiele bronnen zijn eindig en voor een aanzienlijk deel in handen van een paar totalitaire en religieuze regimes in het Midden-Oosten. 'Dat moet u als PVV'er toch ook grote zorgen baren', voegde hij De Mos retorisch toe.

De enige serieuze interventie die de redactie van het programma via het oortje van Jeroen Pauw tussen het gekijf door wist te wringen, was wel een goeie: wat, meneer De Mos, zou het belang van de klimaatalarmisten kunnen zijn om iedereen de stuipen op het lijf te jagen, desnoods door glashard te liegen?

Eenvoudig, zei de PVV'er na enkele valse starts. Er is een paar jaar geleden afgesproken dat het warmer moet worden om gewone belastingbetalers in de tang te nemen. Onder aanvoering, uiteraard, van Samsons eigen

Illustratie Yvonne Kroese

PvdA. Dat was gek genoeg een bevrijdend moment in de historie van het Nederlandse klimaatdebat. Jarenlang al hebben klimaatsceptici ook hier van zich doen horen, met ontwikkelings-econoom en oud-Clingendaelmedewerker Hans Labohm als constante factor en op een paar vaste podia, kranten als het *Financieele Dagblad* en weekbladen als *Elsevier* en een tijdschrift *Opinio*. Maar daar was het wapen niet de ideologie. Daar was het wapen de wetenschap.

Of het moest er op lijken. Er waren felle discussies met experts van het KNMI over de hockeystick, een grafiek van de Amerikaan Michael Mann die aan de hand van boormetingen in oud hout een reconstructie maakte van het klimaat van de laatste duizend jaar en vaststelde dat het nu sneller en verder

opwarmt dan sinds mensenheugenis. Precies in gelijke tred met de snel toegenomen uitstoot van kooldioxide door de industrialiserende mensheid, eerst in het Westen en tegenwoordig steeds wereldwijd.

Kwetsbaar symbool

Manns grafiek, een liggende hockeystick met de steel als lange aanloop en het blad als de hedendaagse uitschieter, werd een symbool voor de derde rapportage van het VN-klimaatpanel IPCC. Maar een kwetsbaar symbool; in de navolgende jaren zwoegden sceptische tegenstanders op bewijzen dat Mann selectief met bronnen was omgesprongen en statistisch de opwarming had aangedikt.

Dat viel mogelijk wel mee, en bovendien lieten andere reconstructies een soortgelijk re-

sultaat zien. Maar het debat bleef eigenlijk steeds op wetenschappelijk niveau. Warmt het op of niet? Wordt dat door mensen veroorzaakt? Is CO₂ de boosdoener? Zijn het geen natuurlijke klimaatvariëaties? Of de zon? Of misschien kosmische straling? Vergeten we niet de wolken in het geheel? Hoe solide zijn de klimaatmodellen eigenlijk?

De enige momenten dat het klimaatdebat echt politiek werd, was als het ging over de motieven van de klimaatsceptici. Met name in de Verenigde Staten ontstond in radicaal progressieve kring een kleine industrie van informatieverstrekking over de financiering van prominente klimaatsceptici zoals Steve McIntyre, Willy Soon of S. Fred Singer. Zeker in de begintijd waren de steenkoolindustrie en oliemaatschappij Exxon Mobile belangrijke finan-

ciers van tegengeluid tegen de wetenschap die almaar alarm sloeg over klimaat en de uitstoot van CO₂.

Daarbij, toonde Amerikaanse onderzoeks-journalist Chris Mooney in zijn boek *The Republican War on Science* aan, werden tactieken ingezet die decennia eerder door de tabaksindustrie waren gebruikt om wetgeving tegen (mee)roken te frustreren. 'Twijfel is ons product', aldus een memo van een betrokken pr-bureau, dat adviseerde deskundigen met afwijkende opvattingen te helpen met het krijgen van publiciteit.

Niet voor doorgeleerd

De meeste Nederlandse klimaatsceptici, behalve Labohm bijvoorbeeld ook voormalige TNO-directeur Arthur Rörsch en oud-onderzoeksdi-

recteur van het KNMI Henk Tennekens, reageerden steevast verontwaardigd op suggesties dat ze in feite politiek gemotiveerd waren. Zelfs Labohm, een ontwikkelings-econoom uit liberale kring, noemt zichzelf stelselmatig een klimaatwetenschapper en prijst via zijn nieuwsbrieven en blogs aan de lopende band dwarse studies van klimaat en atmosfeer aan. Hij heeft daar, behalve op eigen gelegenheid, niet voor doorgeleerd.

De Nederlandse klimaatsceptici spelen sinds jaar en dag de kaart van de wankelende klimaatwetenschap. Dat resulteert niet alleen in een eindeloze stroom technische verhandelingen over de onbetekenende rol van CO₂ bij de opwarming, over de hoofdrol van waterdamp, en de zon, over slechte modellen en ondeugdelijke statistieken. Ook is er veel aandacht voor de volgens Rörsch gebrekkige wetenschappelijke mores van bijvoorbeeld het VN-klimaatpanel IPCC. Dat zou critici bij voorbaat buiten de deur houden en vooral streven naar consensus in plaats het vinden van de waarheid. Een schaamteloos politiek orgaan.

Klimaatwetenschappers van universiteiten en het KNMI op hun beurt klagen hun nood over de eindeloze debatten met sceptici, die onverstoortbaar hameren op onvolkomenheden in de wetenschap van het klimaat en de onzekerheden in de prognoses. Zulke onvolkomenheden zijn er zeker. Maar, is de klacht, de sceptische kritiek kan daar zelden iets aan verhelpen. Sceptici zijn er op uit de klimaatwetenschap te vloeren.

Arrogante wetenschap

In de media doet het idee van tegenstand tegen de arrogante wetenschap het goed. Iemand als Labohm klaagt weliswaar stelselmatig dat de kranten en media hem doodzwijgen. Maar in de praktijk hebben hij en zijn medestanders weinig te klagen. Sterker: ze krijgen geregeld de ruimte om tegenwerpingen te publiceren die in eerdere wetenschappelijke discussies al hoog en breed zijn weerlegd. Zo secuur volgen veel media de klimaatwetenschap namelijk ook niet.

De meeste krantenlezers en televisiekijkers maken uit hun optredens tenminste op dat er ook binnen de wetenschap andere opvattingen bestaan over het broeikasverhaal. In die zin is de strategie van de klimaatsceptici bijna geslaagd te noemen. Op zich hebben sceptische interventies zelden tot iets wezenlijks in de klimaatwetenschap geleid. Maar de route via de wetenschap is een slimme. Die ondermijnt het vertrouwen in de gevestigde inzichten, en komt ook nog eens objectiever over dan zuiver ideologische bezwaren tegen klimaatmaatregelen die geld kosten of individuele vrijheden aantasten.

Een belangrijke reden dat de geroofde e-mails van Climategate zoveel opzien konden baren, onder sceptici maar ook onder klimaat-activisten, is de impliciete veronderstelling dat als wetenschap boven de partijen staat, ook wetenschappers boven de partijen staan. Die illusie is nu verstoord.

Maar eigenlijk hoeft dat niet te verrassen. Het klimaatdossier is vooral een politiek dossier. Op zich is de wetenschap ervan simpel: meer CO₂ warmt de aarde op. Het gaat erom of daar wat aan te doen valt, hoe dan en wie er betaalt voor wat er gebeuren moet. Dat is politiek. Daar botsen ideologieën. Daar gaat het om keuzes over solidariteit, over technologie en landsinrichting, kosten.

Het is wel zo helder als populisten als PVV'er De Mos zich nu openlijk in het klimaatdebat manifesteren: tegen de bemoeizucht van de klimaatmaffia, niet meer of minder. Minister Cramer zei donderdag in de Tweede Kamer dat de politiek zich geen oordeel over de wetenschap moet aanmeten. Dat kan nog sterker: laat de quasiwetenschappelijke klimaatsceptici eindelijk eens gewoon zeggen waar ze politiek staan.

Dat scheelt een hoop tijd, gehannes en verwarring.

Martijn van Calmthout is chef wetenschap van *de Volkskrant*